

PERINNEBIOTOOPIT

Maarit Jokinen

Suomen ympäristökeskus SYKE

KOKASU Seminaari 14.6.2022

S Y K E

1. Paljonko meillä on perinnebiotooppeja?

Mitä alueita pidetään perinnebiotooppeina?

Kuinka hyvin perinnebiotoopit ovat tiedossa?

2. Perinnebiotooppien tilanne?

Mikä uhkaa perinnebiotooppeja?

Perinnebiotooppien suojele- ja hoitotaso?

3. Perinnebiotooppien merkitys lajistolle?

4. Perinnebiotooppien turvaamisen toimenpiteet?

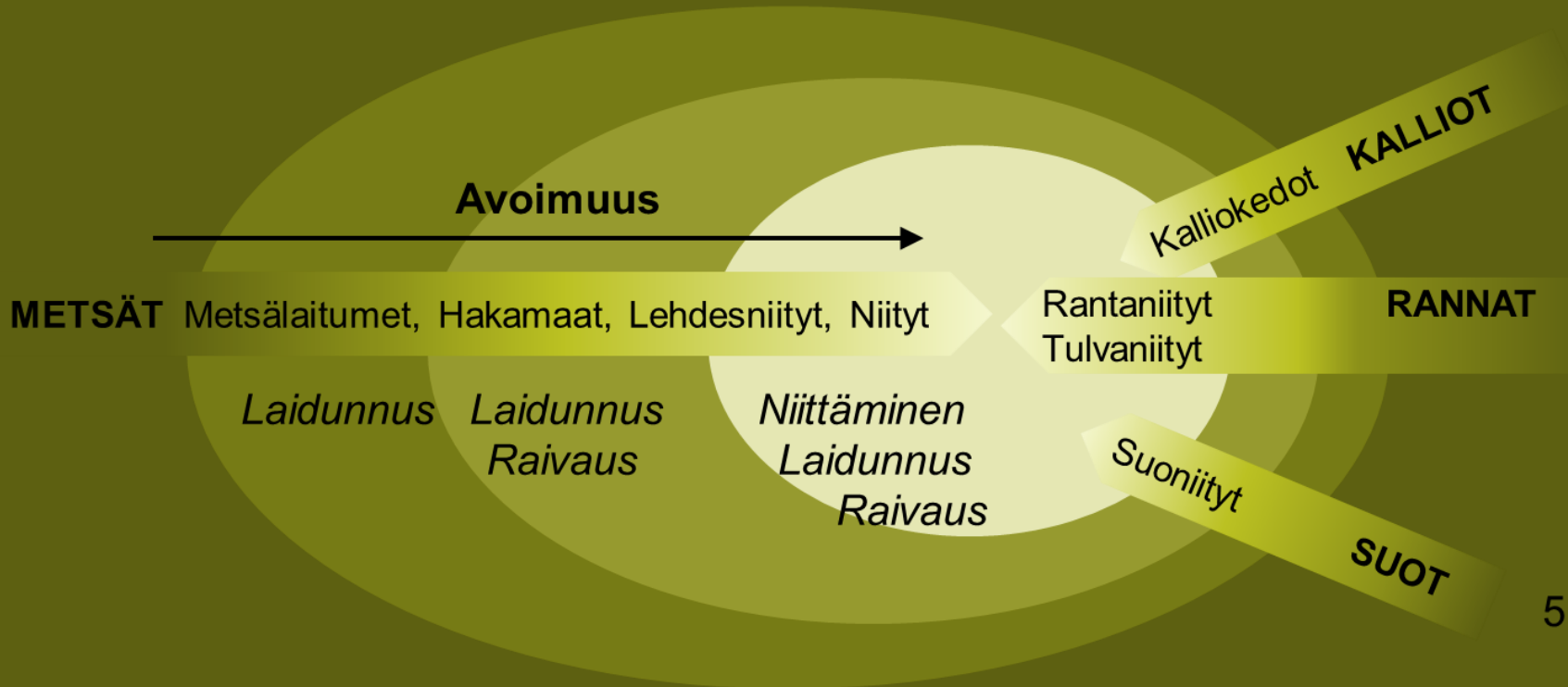
Perinnebiotoopit = perinteisen karjatalouden
muokkaamia, kulttuurivaikuttettuja luontotyyppisiä

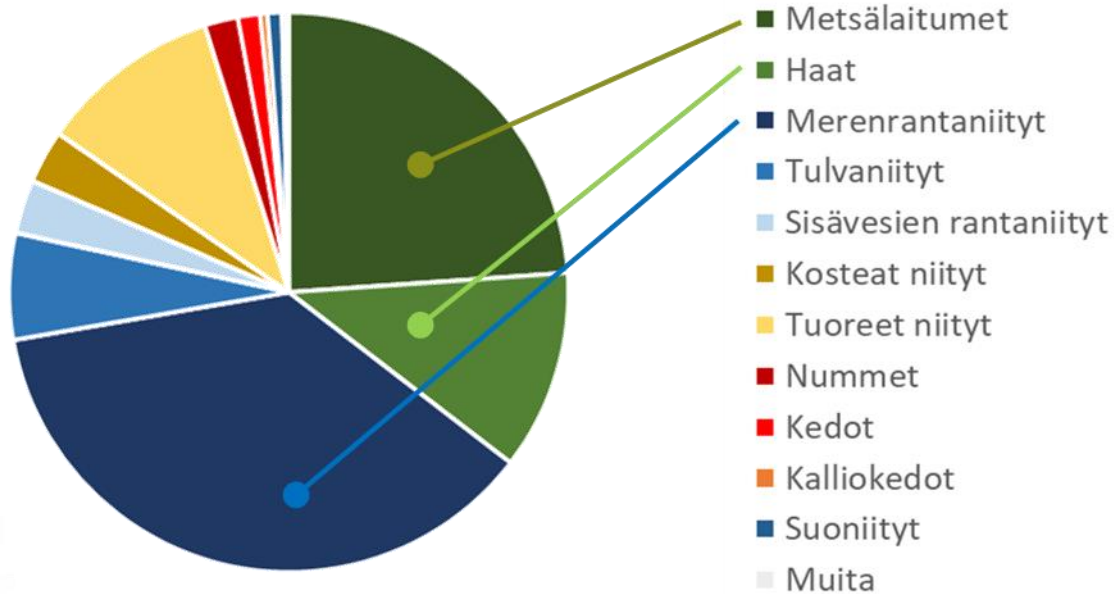
Paulaharju, Samuli, Kansatieteen
kuvakokoelma, Karjalaisen
osakunnan kokoelma

Ihmistoiminnan laatu, voimakkuus, kesto, jatkuvuus

& Luonnonolot

Perinnebiotooppien luontotyyppien osuudet kasvillisuustyyppitiedon perusteella

**Romahtaneet
perinnebiotoopit**

**Miljoonia
hehtaareita**

**Kunnostuskelpoinen
alue**

~ 30 000 ha

Perinnebiotooppeja

**< 30 000 ha –
40 000 ha**

Tuntemattomia alueita

1. Paljonko meillä on perinnebiotooppeja?

Mitä alueita pidetään perinnebiotooppeina?

Kuinka hyvin perinnebiotoopit ovat tiedossa?

2. Perinnebiotooppien tilanne?

Mikä uhkaa perinnebiotooppeja?

Perinnebiotooppien suojele- ja hoitotaso?

3. Perinnebiotooppien merkitys lajistolle?

4. Perinnebiotooppien turvaamisen toimenpiteet?

Hoidon puute
Aiheuttaa mm. avoimien alueiden umpeenkasvua

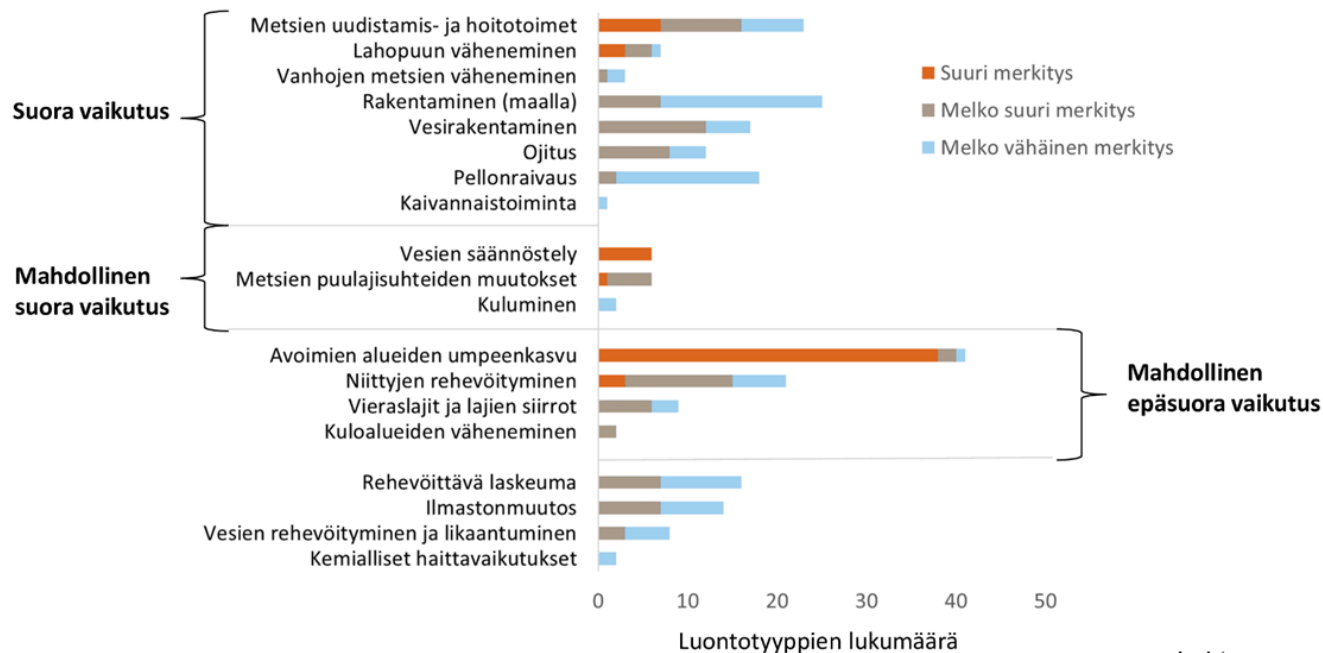
A photograph of a red barn partially obscured by a dense forest of tall, thin trees. The foreground is filled with tall, green grasses and weeds. A yellow rounded rectangle is overlaid on the right side of the image, containing text in Finnish.

Puutteellinen tai väärä hoito
Aiheuttaa mm. rehevöitymistä

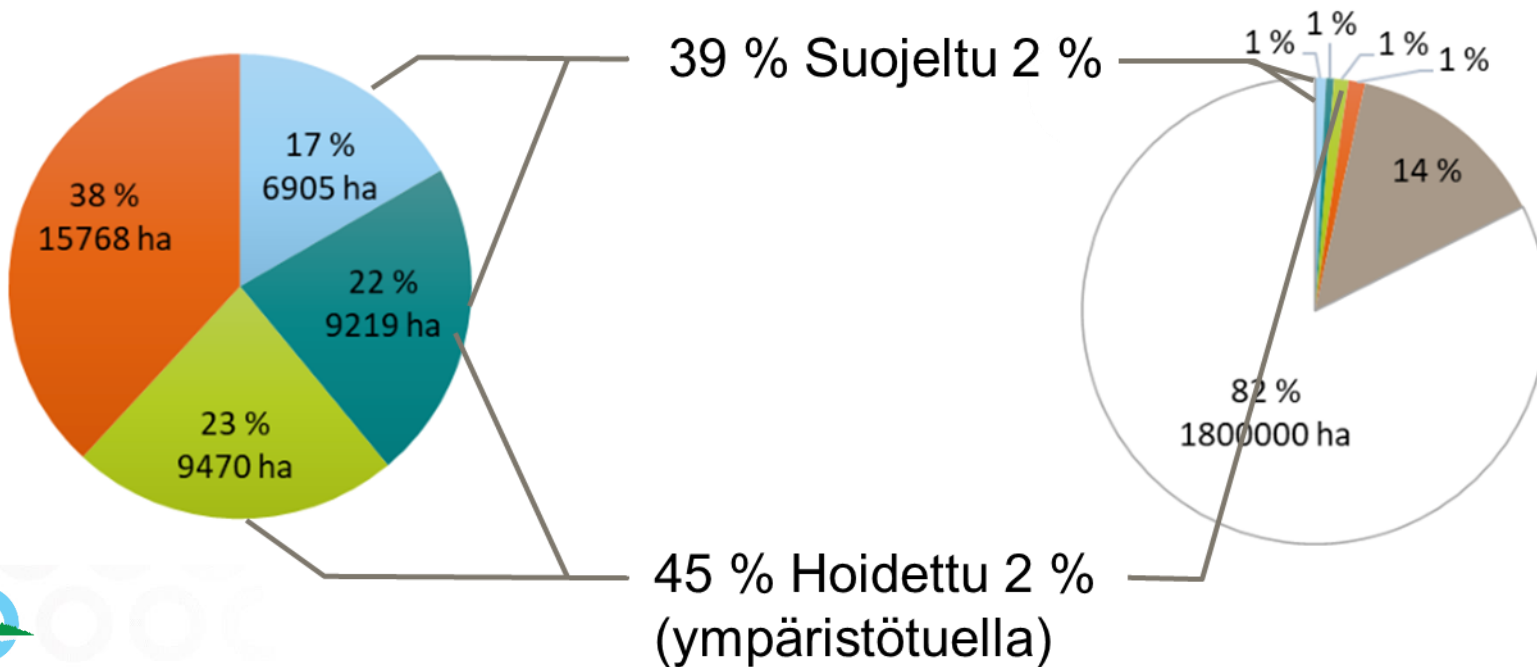

Maankäytön muutos / haitalliset toimenpiteet
Esim. metsien uudistamis- ja hoitotoimet

Perinnebiotooppien uhkatekijät ja suojelun vaikutus niiden torjumiseen

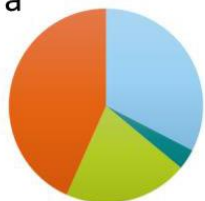

Suojelu- ja hoitotaso suhteessa maatalouselinympäristöjen määrään

Luontotyyppiryhmien suojele- ja hoitotaso kasvillisuustyyppi- ja ympäristösopimustiedon perusteella

a

Kalliokedot
105 ha

Kedot
310 ha

Nummet
469 ha

Merenrantaniityt
8 943 ha

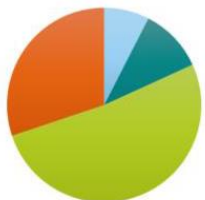

Tuoreet niityt
2 560 ha

Kosteat niityt
744 ha

- Suojeltu, ei hoidossa
- Suojeltu ja hoidossa
- Hoidossa, ei suojelua
- Ei suojelua, ei hoitoa

Sisävesien rantaniityt
758 ha

Tulvaniityt
1 491 ha

Suoniityt
200 ha

Haat
2 800 ha

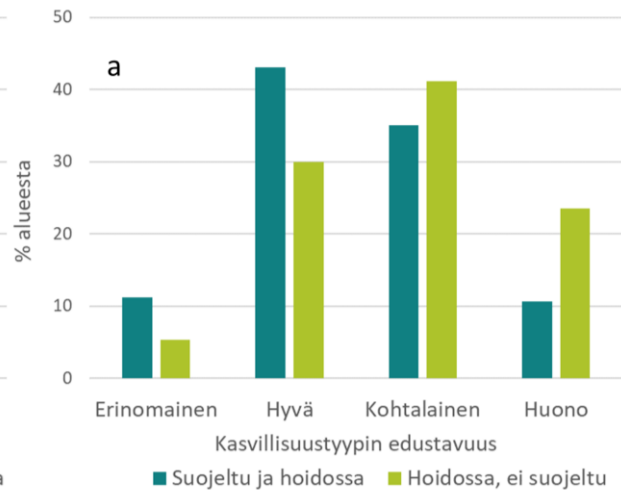
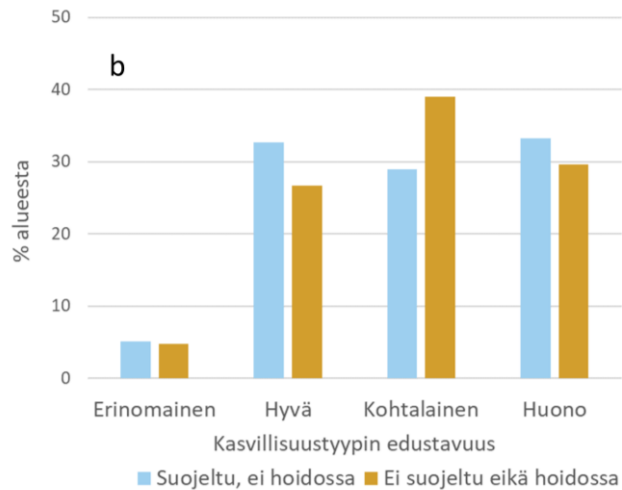
Metsälaitumet
5 799 ha

Lehdesniityt
27 ha

Kasvillisuustyyppien edustavuus on vaatimaton monilla suojelluilla ja/tai hoidetuillakin alueilla

Perinnebiotooppeja

< 30 000 ha –
40 000 ha

SYKE

1. Paljonko meillä on perinnebiotooppeja?

Mitä alueita pidetään perinnebiotooppeina?

Kuinka hyvin perinnebiotoopit ovat tiedossa?

2. Perinnebiotooppien tilanne?

Mikä uhkaa perinnebiotooppeja?

Perinnebiotooppien suojele- ja hoitotaso?

3. Perinnebiotooppien merkitys lajistolle?

4. Perinnebiotooppien turvaamisen toimenpiteet?

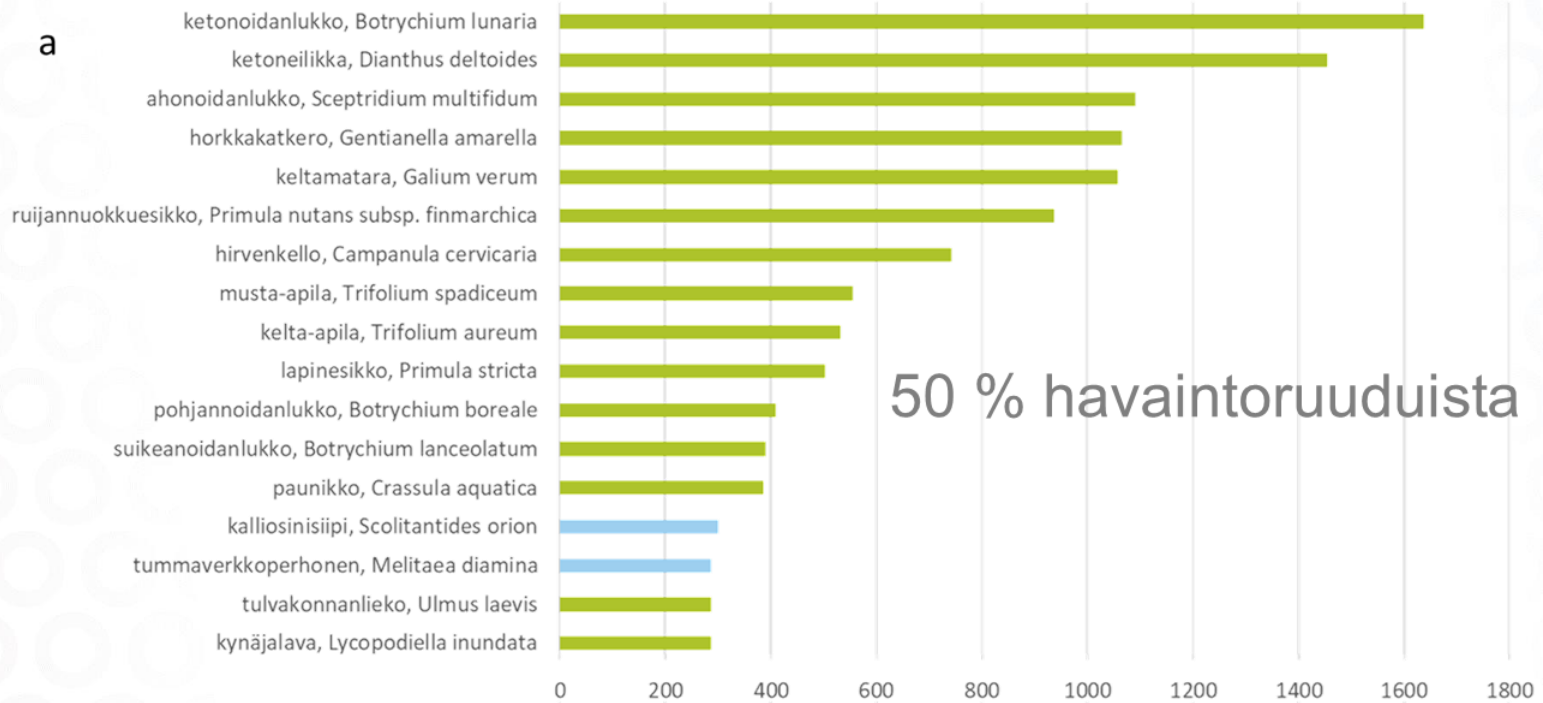
Lajistotarkasteluihin käytetyt elinympäristöt

- In – kuivat niityt, kedot ja nummet
 - It – tuoreet niityt
 - Ih – hakamaat, lehdesniityt ja metsälaitumet
 - Ik – kosteat niityt (muut kuin rantaniityt)

 - Rin – niittyrannat (Itämeren)
 - Rjn – niittyrannat (järvien ja jokien)
 - Rjt – avoimet tulvarannat (järvien ja jokien)
- Yhteensä 2 285 lajia
 - CR, EN, VU ja NT-lajeja (linnut pois lukien) yhteensä: 732

Havaintomäärä painottuu pieneen lajijoukkoon

Uhanalaisten ja silmälläpidettävien putkilokasvien ja selkärangattomien eläinten esiintymisen painopistealueissa on eroja

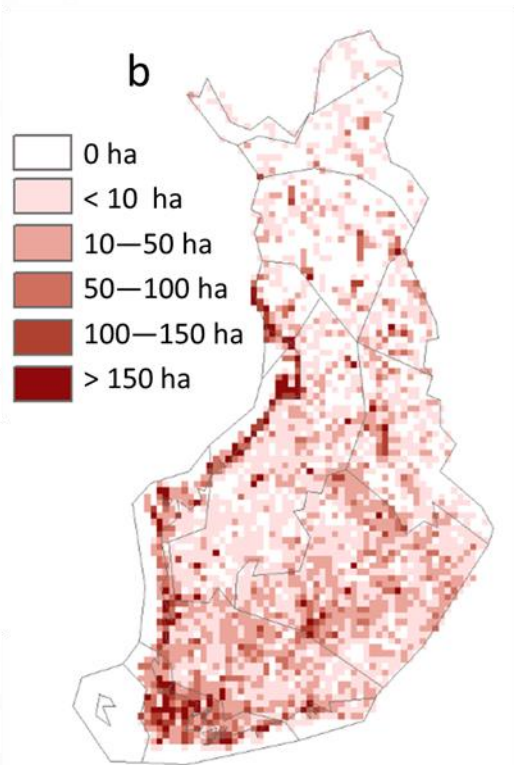
Putkilokasvit

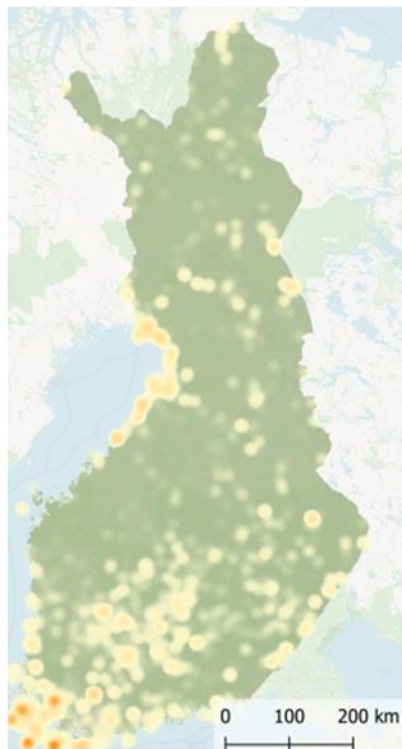
Selkärangattomat eläimet

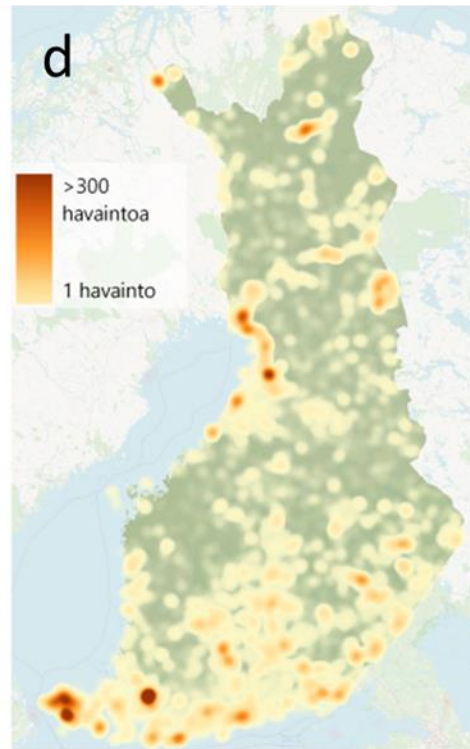
Perinnebiotoopit

Uhanalainen ja silmälläpidettävä lajisto

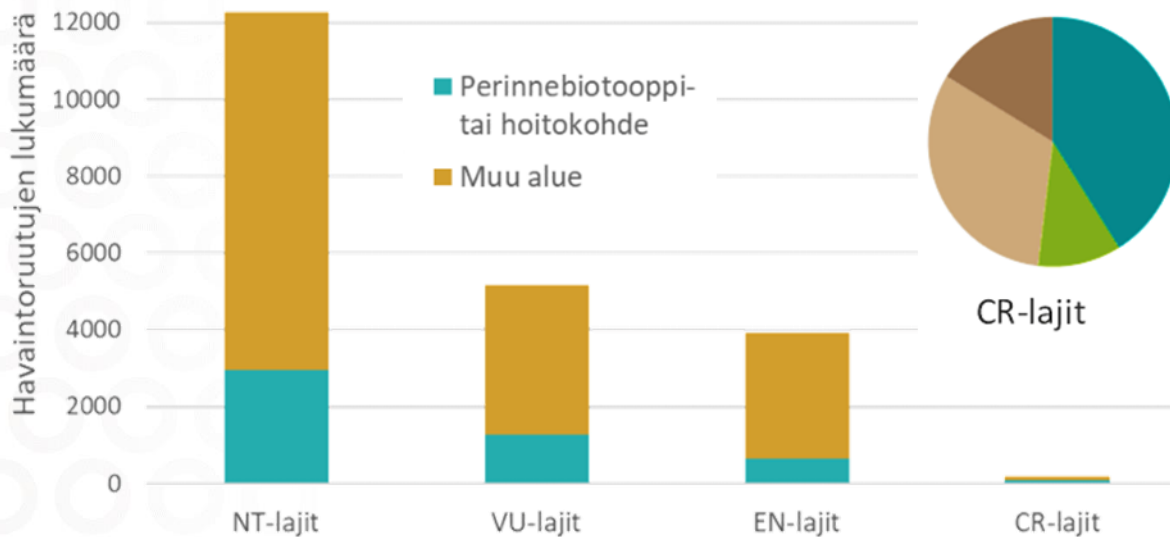
Perinnebiotoopeilla

Muilla alueilla

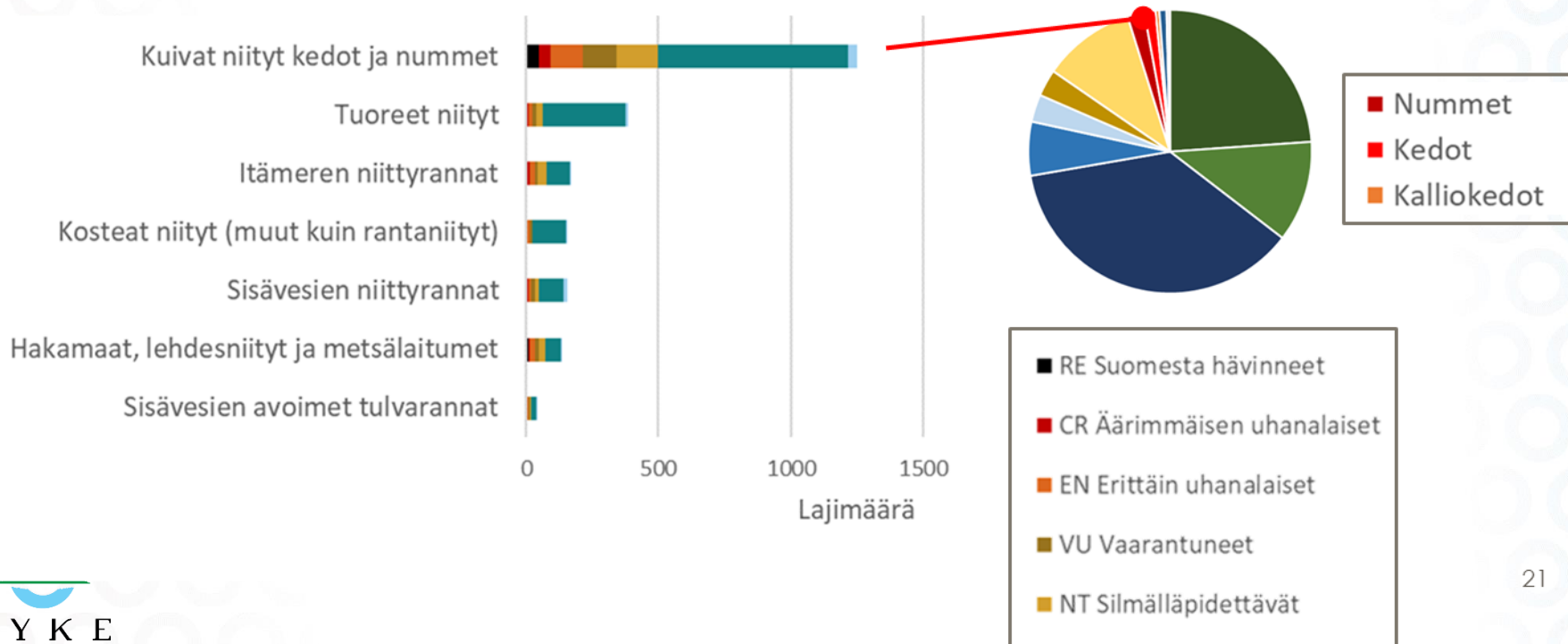
Perinnebiotooppi- ja niittyrajiston esiintyminen

- Suojeltu tai rajoitetussa käytössä, perinnebiotooppi- ja/tai hoitokohde
- Suojelematon perinnebiotooppi- ja/tai hoitokohde
- Ei suojeltu, ei perinnebiotooppi- eikä hoitokohde
- Suojeltu tai rajoitetussa käytössä, ei perinnebiotooppi- eikä hoitokohde

Lajistomäärä on suurin pienialaisimmilla perinnebiotooppien luontotyypeistä

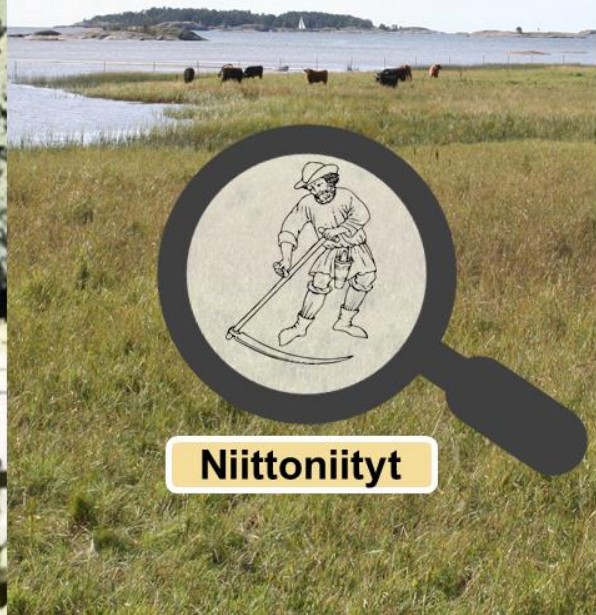

Kulttuurivaikutteisia ruohostomaita

Perinnebiotooppeja

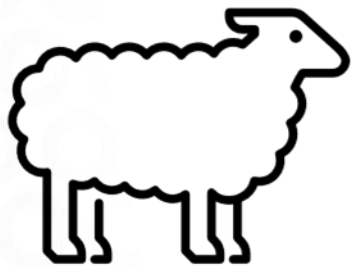

Laidunniityt

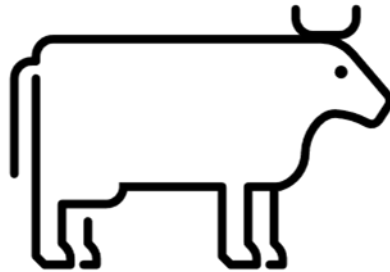

Niittoniityt

Hoitotapa vaikuttaa lajistoon

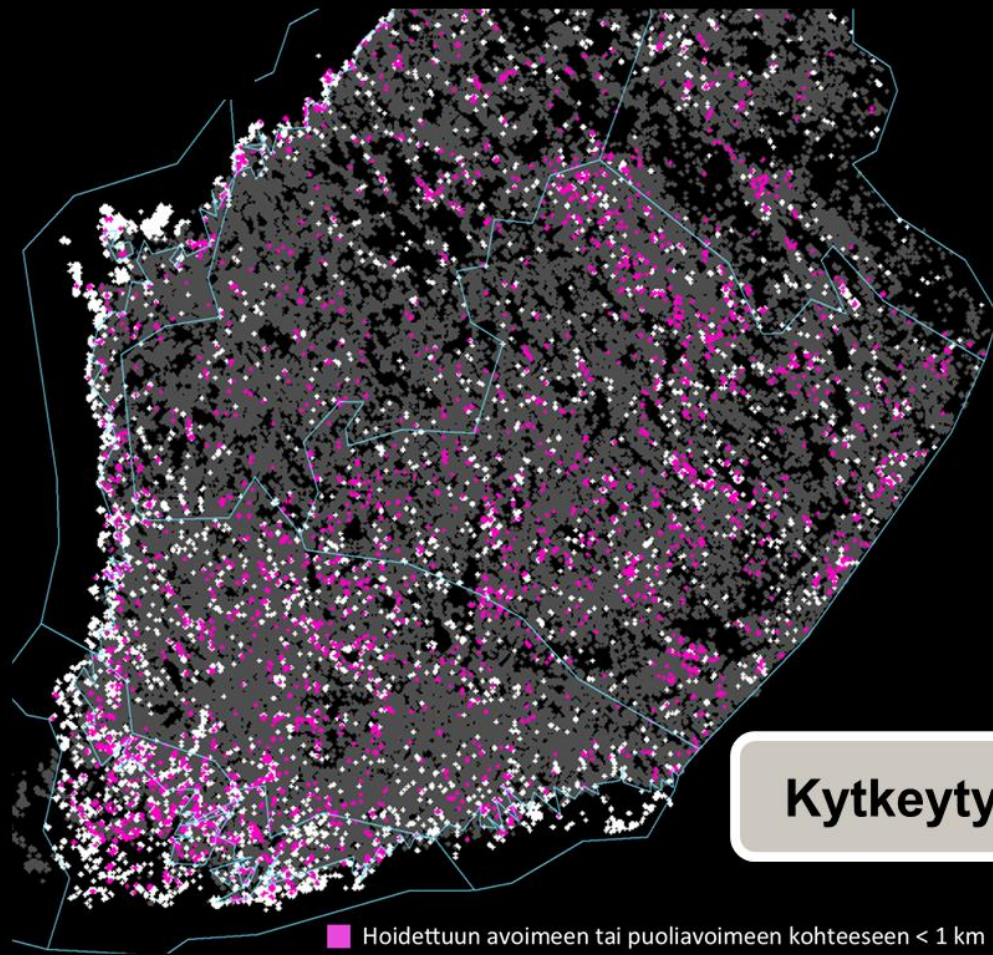

≠

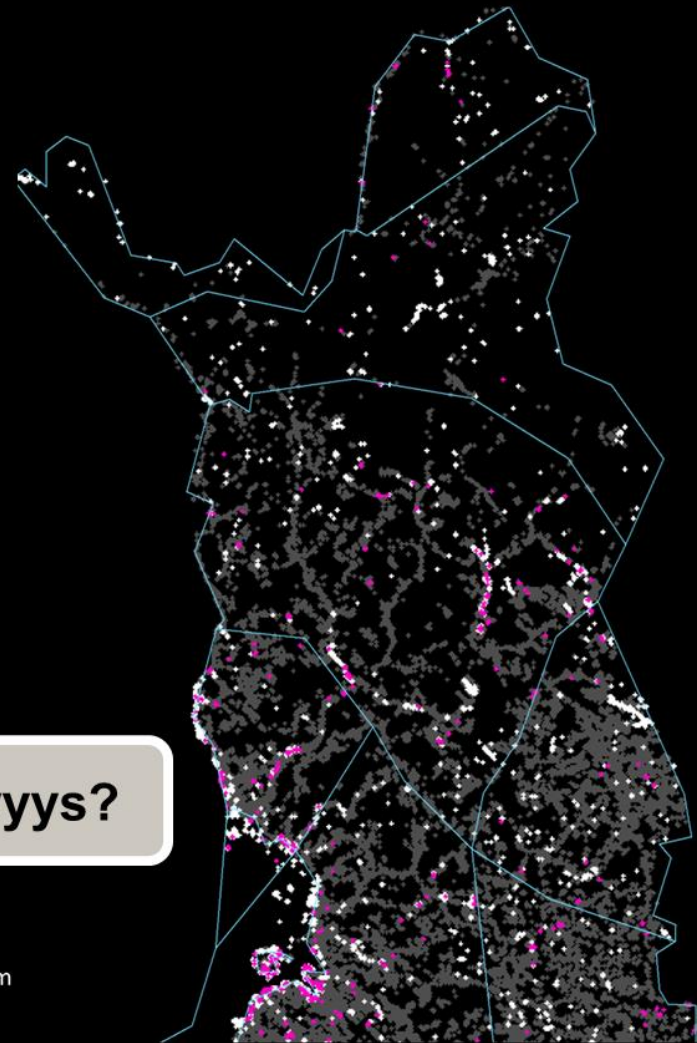
≠

Kytkeytyvyys?

- Hoidettuun avoimeen tai puoliavoimeen kohteeseen < 1 km
- Hoitamattoman avoimeen tai puoliavoimeen kohteeseen < 1 km
- Kohdennusaineiston avoimiin tai puoliavoimiin alueisiin < 1 km

1. Paljonko meillä on perinnebiotooppeja?

Mitä alueita pidetään perinnebiotooppeina?

Kuinka hyvin perinnebiotoopit ovat tiedossa?

2. Perinnebiotooppien tilanne?

Mikä uhkaa perinnebiotooppeja?

Perinnebiotooppien suojele- ja hoitotaso?

3. Perinnebiotooppien merkitys lajistolle?

4. Perinnebiotooppien turvaamisen toimenpiteet?

Helmi-ohjelman hoitotavoite

52 000 ha

Kunnostuskelpoinen
alue

~ 30 000 ha

Perinnebiotooppeja

< 30 000 ha –
40 000 ha

S Y K E

Toimenpide-ehdotukset 1/4

- Uusia suojelualueita perustetaan tapauskohtaisella harkinnalla kaikkein arvokkaimmille kohteille, priorisoiden kohteita, joiden uhkana on maankäyttötavan muutos.
- Puustoisten kohteiden osalta arvokkaita kohteita tuli pyrkiä ottamaan pysyvään suojeluun osana METSO-ohjelmaa.
- Avointen perinnebiotooppien suojeluun Luonnonsuojelulain 10§:n mukaisen perustamisedellytyksen nojalla osoitetaan riittävät määrärahat.

Toimenpide-ehdotukset 2/4

- Varmistetaan että tieto suojelemattomien perinnebiotooppikohteiden sijainnista on kaikilla niillä tahoilla, jotka vaikuttavat maankäyttöön ja edistetään kohteiden huomioimista maankäytön suunnittelussa jokaisella kaavatasolla.

Toimenpide-ehdotukset 3/4

- Varmistetaan hoidossa olevien kohteiden hoidon hyvä laatu.
- Helmi-ohjelman valtakunnallisessa koordinaatioryhmässä ja alueellisissa yhteistyöryhmissä etsitään keinoja eri tukijärjestelmien kehittämiseen, tehokkaaseen käyttöön ja kohteiden hoidon laadun parantamiseen kunkin kohteen ekologisten arvojen suhteen.

Toimenpide-ehdotukset 4/4

- Helmi-ohjelman toteutuksessa painotetaan ekologista vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta sekä toimenpiteiden valinnassa että kunnostusten valtakunnallisen ja kohdetason kohdentamisessa.
- Avointen kivennäismaan perinnebiotooppiluontotyyppien hoitopinta-alan ja kohteiden niittohoidon lisäämiseen panostetaan suhteessa näiden kohteiden lajistoarvoihin – ei pinta-alaan.

KIITOS!

Kuva: Sini Merikallio CC BY-SA 2.0